

Biografie - Michelangelo Buonarroti (1475-1564)

Zijn voornaam volstaat, want Michelangelo is beroemder dan Buonarroti. Hij noemde zichzelf 'beeldhouwer', maar was ook schilder, architect en dichter. Wij noemen hem: 'meesterkunstenaar'.

CHRISTINE BUYLE

Michelangelo was zes toen zijn moeder stierf. Haar gezicht zou hem zijn hele leven bijblijven. Hij dacht waarschijnlijk aan haar toen hij zijn prachtige *Piëta* maakte, een beeld van Maria met het dode lichaam van Christus op haar schoot. Maria ziet er erg jong uit, jonger dan haar overleden zoon. Heel wat mensen

menen dat Michelangelo zijn eigen moeder heeft afgebeeld.

De jonge Michelangelo wou beeldhouwer worden. Zijn vader zag dat niet zitten. Beeldhouwers zijn handwerkluï, vond hij. Ze verdienen hun brood met hun handen, zoals metsers en timmerlieden. Michelangelo's pa wou dat zijn zoon koopman werd, net als Lorenzo de Medici. Die had het immers ver geschopt. Hij heerste over hun stad, Florence. Toch volgde Michelangelo beeldhouwlessen. Toen hij vijftien was, hakte hij een prachtige kop uit steen. Net echt. Vorst Lorenzo zag het beeld en was vol lof. Hij nodigde de jongen uit om bij hem in zijn paleis te komen wonen. Hij gaf hem een eigen kamer en liet hem bij zijn kinderen aan tafel eten. Lorenzo was dol op kunst. Hij leefde graag in het gezelschap van kunstenaars. Maar twee jaar later was hij dood, tot grote spijt van Michelangelo.

VOLTOOID / ONVOLTOOID

Michelangelo was negenentwintig toen hij zijn beroemde David voltooide. Het beeld stelt de pientere bijbelfiguur voor, vlak voor hij de reus Goliath verslaat. David kijkt dapper en vol zelfvertrouwen om zich heen. In zijn linkerhand houdt hij de slinger waarmee hij zijn tegenstander zal

neerkogelen. Dit beeld staat in alle boeken over kunstgeschiedenis. Het is het eerste grote kunstwerk dat een naakte mens afbeeldt sinds de oudheid. In de middeleeuwen kon zo iets niet. De schoonheid van een naakt lichaam was taboe. Michelangelo wist heel goed hoe een mensenlichaam eruit zag. Hij had lijken opengesneden om pezen en spieren te bestuderen. Aan deze lugubere studie hield hij een slechte spijsvertering over.

Met zijn David was Michelangelo in één klap beroemd. Paus Julius II liet hem naar Rome komen om zijn grafmonument te maken. Michelangelo beschouwde dit als de opdracht van zijn leven. Hij zou er inderdaad nog héél lang zoet mee zijn. Veertig jaar later was het kunstwerk nog niet af. Hij zou het nooit voltooien. De reden hiervoor lag deels bij Michelangelo, die met zijn moeilijk karakter voortdurend overhoop lag met de paus en met diens nabestaanden. Maar ook Julius II zorgde voor vertraging. Michelangelo was nog maar goed en wel aan het grafmonument begonnen, of de paus veranderde van gedachte. Hij wou dat de kunstenaar eerst het plafond van de Sixtijnse kapel (de pauselijke privékapel in het Vaticaan) schilderde. Michelangelo was er niet gelukkig om. Hij had weinig ervaring met

schilderen. Bovendien wou hij verderwerken aan het grafmonument. Maar hij moest de opdracht aanvaarden. Hij klaarde de klus in vier jaar.

ONVOLTOOID EN TOCH BEROEMD

Het werk aan de Sixtijnse kapel was een echte moordjob. Michelangelo moest werken op een hoogte van twintig meter, zijn hoofd in de nek en de rug gekromd als een gespannen boog. Hij schilderde met zijn armen in de lucht terwijl de verf in zijn gezicht droop. Maar het resultaat is adembenemend mooi. Iedereen die Rome bezoekt, staat in de rij om de het te zien. Sinds kort is de plafondschildering weer schoongemaakt. We weten nu dat Michelangelo vrolijke, bonte kleuren gebruikte. Vroeger dacht men dat hij zijn figuren in doffe, bruinachtige tinten penseelde om ze te doen lijken op beeldhouwwerken. De bruine kleur was echter niets anders dan een flinke laag stof en vuil.

Toen Julius II stierf, werden eerst de zoon en daarna de neef van Lorenzo de Medici paus. Ze zonden Michelangelo naar Firenze om er een grafmonument te maken voor Lorenzo en voor andere overleden telgen van hun familie. De kunstenaar zou ook deze opdracht niet tot een einde brengen. De *Slaven* die hij voor dit monument ontwierp, zijn de

beroemdste onvoltooide werken uit de kunstgeschiedenis. Ze lijken te vechten met het steenblok waarin ze gevangen zitten. Michelangelo had een aparte kijk op beeldhouwen. Volgens hem bestond de taak van een beeldhouwer uit het bevrijden van figuren uit een blok marmer. De kunstenaar hoefde maar de steen die om de beelden heen zat weg te hakken. Makkelijker gezegd dan gedaan, want het lukte niet altijd. Soms slaagde Michelangelo er niet in de beelden uit hun marmeren omhulsel los te maken. Dan liet hij ze voor wat ze waren. Zijn onafgewerkte beelden getuigen van zijn verbeterd gevecht met de materie.

Michelangelo was een sombere, humeurige man die in het eerste deel van zijn leven echt alleen voor zijn kunst leefde. 's Nachts zette hij een druipvrije kaars op zijn hoofd, zodat hij ook dan kon verder werken. Hij leefde sober en at weinig. Het geld dat hij verdiende, stuurde hij naar zijn vader en broers. Hijzelf leefde in een armtierig huis.

Hij was niet knap. Hij besteedde weinig aandacht aan zijn uiterlijk. Ooit droeg hij eens maanden aan een stuk, dag en nacht, een goedkoop paar laarzen. Toen hij ze uiteindelijk uittrok, kwamen er stukken van zijn voeten los.

De laatste dertig jaar van zijn leven wijdde Michelangelo zich hoofdzakelijk aan de architectuur. Ook in de die kunstvorm blonk hij uit. Toen hij al over de zestig was, leerde hij de vrome dichteres Vittoria Colonna kennen. Ze was weduwe, hij vrijgezel. Hun platonische liefde maakte hem gelukkig. Toen zijn geliefde in 1547 stierf, was hij er het hart van in. Hij overleed zeventien jaar later, negenentachtig jaar oud.

DOEKJES

Na Michelangelo's dood moest iemand alle naakte figuren in de Sixtijnse Kapel voorzien van lendendoekjes. Ook de blote Christus van *Het Laatste Oordeel* kreeg een lapje. De meeste doekjes zijn samen met het stof en vuil verwijderd toen de schilderijen onlangs werden gereinigd. De kunstliefhebbers hielden wél jarenlang de adem in. Zou ook Jezus' lendendoek eraan moeten geloven? Nee, het bleef. De restaurateurs beweren dat de originele verflaag van Michelangelo hoogst waarschijnlijk eerst werd weggekrast, alvorens het doekje werd aangebracht. Ze wilden geen risico nemen.

GEKKEN

Michelangelo's beelden oefenen een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op geestelijk gestoorden. In 1972 ging een Australiër de *Piëta* te lijf. Hij gaf er met een hamer vijftien flinke meppen op. Sindsdien kun je het beeld maar tot op zeven meter naderen. Het staat achter een dikke laag kogelvrij glas.

Vier jaar geleden viel een ander beeld van Michelangelo hetzelfde lot te beurt. Een gefrustreerde kunstenaar verbrijzelde met één hamerslag een teen van de *David*. De restauratie nam drie jaar in beslag, slechts één jaar minder dan Michelangelo nodig had om het hele beeld te maken.

RENAISSANCE

Michelangelo is, samen met Rafaël en Leonardo da Vinci, de beroemdste kunstenaar van de renaissance. 'Renaissance' is Frans en betekent wedergeboorte. Renaissance-kunstenaars wilden de kunst uit de oudheid opnieuw leven inblazen. Ze hechtten veel belang aan de natuur en het menselijk naakt. De periode tussen de oudheid en hun eigen tijd deden ze af als een onbelangrijke tussentijd, als 'middeleeuwen'. Ze zagen daarbij over het hoofd dat die 'eeuwen in het midden' maar liefst duizend jaar duurden en dat er ook toen mooie kunstwerken werden gemaakt.